

1620, 6
27
DISPUTATIONUM IUSTINIANEARVM

Disputatio XIX.

De

ACTIONIBVS
REALIBVS.

Ad Tit. 6. lib. 4.

QVAM

D. O. M. A.

Autoritate & permisso Amplissimi Iuriconsultorum ordinis

In illustri acad. Iulia

SUB PRAESIDIO

HENNINGI Eudefen I. V. C.

Ad disputandum proponit

AUTOR FLVEVVERCIVS Hö-
tenslebiò Saxo.

Ad diem 22. Ianuar.

HELMAESTADI,

Typis heredum Iacobi Lucij.

Anno clò lò cXX.

VIRIS,
CLARISSIMO ET CONSVLTISSIMO,
Dn. IOHANNI Kalm I. V. D. cognato
fautori ac promotori suo plurimum
obseruando,

T V M

Dn. MATTHAEO FREINSIO, Reue-
rendissimo ac illustrissimo principi ac Dn. Dn.
Christiano V Vilhelmo Archiepiscopatus Magdeburgi-
ci Administratori laudatissimo &c. à secretis circuli,
patrono propensâ animi beneuolentiâ æ-
ternum prosequendo,

NEC NON

Doctrinâ Prudentiâ & vsu peritissimo,
Dn. GALLO Schönborn eiusdem celsi-
tud. Sommersburgi præfecto vigilantissi-
mo, Adfui suo exoptatissimo.

*Hoc legale exercitium officiosissimè in felix
& faustum noui anni auspiciu L. Mg.*

offero & inscribo

Autor & Respond.

Cuiusmodi bonis interdicit, ei opere magistrato interveniente

THESES I.

Mnium actionum, quibus inter *Ad §. O-*
aliquos apud iudices arbitrosue de quacun- *minum.*
que re quæritur, summa in duo genera di-
ducitur diuisio; aut enim in Rem sunt, aut in
Personam §. 1. *Inst. de Act. l. actionum 25. ff. de*
O. & A. Quorum prius nobis examinandum
disputationis loco sumpsimus: vel quod Imperator primùm
de actionibus realibus agat, vel quod præ cæteris dignitatē
habere videantur. secundum Dd. hic: quum sit plus cauti-
onis in re quàm in persona, *l. plus cautionis 25. ff. de R. I. arg. §.*
omnium vers. aut cum eo Inst. d. 1.

II. Appellatur autem vnico nomine Petitio, *l. 178. §. 2.*
ff. de V. S. (non enim personam, præcisè cogit possessoris, sed rem
petit ipsam) item & vindicatio, quæ vel Generalis est, vel spe-
cialis, Generalis est actio realis, quâ rem nostram, vel nobis
obligatam itidem iura nobis competentia, contra quemuis
possessorem persequimur, *l. 25. ff. de O. & A.* Quantumuis ille
dolo malo possidere desierit *l. 27. §. 2. & l. 36. ff. de vind. nec*
nobis vlllo iure obligatus fuerit, §. 1. *Inst. de Act.* Dirigitur
directo in rem, quæ ipsa videtur conueniri, & quasi rea esse;
exercetur verò contra possessorem, qui non conuentione
seu compulsionem: sed contradictione aduersarij partes in-
duit. *Fab. lib. 20. Coni. cap. 9.*

III. Quæ ratio est, quod iudicem habeat competen-
tem eum, qui territorio, vbi res sita est, præest, *l. 1. & vlt. C.*
vbi in rem act. l. vnic. C. vbi de hered. agat, quantumuis posses-
sor, qui se aduersarium obiecit, domicilium alibi habuerit,
ibiq;

ibi; nam iudice domicilij conuenire, poterit id facere etiam inuito possessore, quia non habet is, quod conqueratur; cum apud proprium Iudicem conuentus multò commodius, minoreq; impensâ sit litigaturus. Quo tamen casu lata sententia vim executionis non habebit in territorio eo, ubi res sita est: sed pro iudicati executione noua lis coram huius iudice est instruenda, etenim Iudici extra territorium ius dicenti impunè non paretur, *per vulg. l. vlt. ff. de iurisdict. Fab. in fin. d. c. 9.*

IV. Præsupponit verò realis hæc actio Dominium siue ius aliquod, puta seruitutis vel pignoris à parte Actoris: Possessionem verò à parte Rei, quæ omnia actori incumbunt, probanda. Dominium autem hîc denotamus tam illud, quod Directum DD. vocant, Dominoq; proprietatis competit, quale etiam marito iuris subtilitate tribuitur, *pr. Inst. Quib. alien. lic. vel non l. penult. C. de iure dotium*, quàm quod utile, quale est Feudi, Seruitutis, tam realis, quàm personalis, Emphyteusis & superficiæ, quæ dominij iura Vassallo Emphyteuticæ & c. ad rem Emphyteuticariam feudalemque & c. sibi vindicandam competit. Hoc Dominij ius siue quod ei simile, persequimur, vel in Rebus, vel in Personis: in Rebus vel vniuersis, vel singulis: prius fieri dicitur *Petitione* propriè, posterius *Vindicatione*.

V. Petitionis a. species videntur potissimum esse: 1. *Hereditatis petitio*, qua verus heres defuncti hereditatem omnem vel eius partem ab eo, qui pro herede vel possessore detinet sibi restitui petit, *rot. tit. ff. & C. de p. r. her. 2. Actio*, quæ prodit ex *edicto Carboniano* quæ datur heredi impuberi status controuersiam passo, aduersus controuertentè, vt sibi hereditatis *rot. tit. ff. & C. Carb. edict.* 3. *Actio de ventre in possessionem mit-* possessio sit salua, enatâ lite in tempus pubertatis suspensâ.
sendo

Qui vult bonis interdicit, ei opere manifestato interveniente

rendo, quæ datur mulieri prægnanti aduersus eos, qui hereditatem affectant, vt in tempus partus vltq; in eius possessione maneat, *l. 1. ff. de vent. in poss. 4. Actio de separatione bonorum defuncti impetranda*, data eius Creditoribus contra heredis ære alieno nimirum grauati creditores, vt bona defuncti ab heredis partimonio separentur, *l. 1. §. 1. & ferè per 101. ff. de separar.* Hisce possunt assimilari Actiones respectu inofficiosi testamenti, inofficiosa uè donationis parentibus liberis & quandoq; fratribus respectiue competentes, ad hoc, vt legitimam, & naturale debitum ab aliorum manibus vindicent. Posterius verò, quando sc: res singulas persequi volumus, pro Rei recuperanda varia conditione varijs fit modijs. Rei vindicatione in specie sic dicta (*qua actio ciuilis est.*) Actione publiciana, Rescissoria, Reuocatoria Seruiana vel quasi (*qua actiones prætorie*) confessoria & Negatoria. *Inst. hic.*

Vl. *Vindicatio* nomen habet à vindicando, hoc est, liberando & asserendo de iure ac manu possessoris, vel à vindicatio. *cijs*, quæ olim dicebantur ea, quæ ex fundo, de quo erat controuersia, in ius allata erant. *Budæus in l. 2. ff. de orig. iur. Coras. in §. appellamus Inst. de action. A. Gell. l. 20. noct. Attic. cap. 9. Cic pro Muran. & lib. 7. Epist. fami. Epist. 13. Iacob. Rauard. ad LL. 12. tab. cap. 6.* Ad conferendam enim manum in rem aliquam immobilem de qua agebatur, partes litigantes ex iure proficiscebantur in agrum controuersum, terræq; aliquid ex eo, vti vnã glebam ad prætorem referebant, & in ea gleba tanquam in toto agro Dominij ius sibi vindicabant. *Itidem in prædijs vrbans vindicandis obseruabatur.* Alitã enim in ius glebam vel festucam manũ tenens Actor dicebat; *Hunc fundum siue hanc domum vel aream meam esse aio iure Quiritium, eamq; restitui mihi peto: vel si eius possessionem petebat, dicebat, eog; restitui, undè deiectus sum postulo. ita euidenter: Sigon. lib. 1. de iudic. cap. 21.* 6. De-

VII. Definitur in specie sic dicta Vindicatio actio ciu-
lis, realis, ad dominum rei corporalis ab aduersario posses-
sæ recuperandum, l. & ex diuerso 25. §. 1. b. 1. Vvesemb. in parat.
ibidem num. 2. Verba quæ aliàs definitioni in fine adiicit pa-
rum profunt siquidem de natura actionis est, vt res officio
iudicis restituatur. §. 2. Inst. de offic. iudic. & prim. Inst. de
action. Quod aliquando nobile iudicis officium implore-
tur, quo res faciliorem exequutionem sortiatur salutare
quidem est. l. qui restituere 68. actionis naturæ tamen nec de-
mit nec tribuit quicquam.

IIIX. Quocirco tria ad huius actionis intellectionem nota-
mus, quæ potissimum in formatione libelli requiruntur: (1)
vt sit aliquis, qui rem corporalem possideat, qui aduersari-
us erit, l. vnic. C. de alienat. iudic. mut. caus. facta l. à possessoribus
21. C. de R. V. (2) vt actor rei dominus sit, eamue suam esse
contendat, l. in rem 23. ff. de R. V. (3) vt ex aduerso reus siue
possessor, se eius rei dominium esse asserat. Quod postre-
mum requisitum haut necessarium hodiè opinantur. Vve-
senb. & Myns. in expl. d. §. Inst. de action. Sed illorum opinio
perspicuè retellitur per d. §. 1. verba illa: *possessor autem domi-
num eius se esse dicat.*

IX. Quod etiam illud exigatur ex veteri formula euin-
citur; nam actor ita agebat: *hunc ego hominem, siue hanc ego
rem ex iure Quiritium meum esse aio.* Deinde prætor reum in-
terrogabat, an contra vindicaret? id est, an contra rem su-
am esse assereret, quo vel tacente, vel negante se vindicare,
sicq; cedente rem prætor actori rem addicebat his verbis:
*Quando neg. ais neg. negas: hunc ego hominem presenti & vindi-
canti addico.* Tradente Contiò 1. disput. iur. ciu. cap. 12. pag. 63. &
Boët. in topica Cicer. Bellè Brisson. lib. 5. de formula popul. Rom. pag.
375. & Probus in libello de notis. Vndè qui vindicauerat, lege
egisse; qui cesserat, iure cessisse; Prætor verò addixisse dice-
batur,

Eni vna domus interdicitur, ei opere manifestato interveniente

batur, Hinc illa legis Actio, In iure cessio, & prætoris Ad-
ditio.

X. Quæ modo dicta & data est agendi formula secun- *ad. §. 3.*
dum simplicem verborum conceptum pariter ad eas, quæ *sed ista.*
nunc sequuntur, & ex prætoris edicto constituuntur, actio-
nes adhiberi quoque potest, *arg. §. 4. vers. Et ita vindicat*
suam esse: nihilq; verba executionis & sententiæ quæ con-
cipiebatur in rei vindicatione civili per verba, *T V V M* ESSE
dico: *T I B I* præsentis & vindicanti addico, variant à sen-
tentia, quæ fiebat in prætoris. *V Vesenb. in par. hic num. 5.* quan-
tumvis in medijs agendi distarent, vel ex diuersis principijs
libellos concluderent, *vide Dd. ad d. §. 4. Inst. d. 1.*

XI. Inter has prætorias vindicationes prima est *Publicia-*
na, quæ est actio in rem prætoris, quâ ex iusta causa seu ti- *Publici-*
tulo, ad transferendum dominium idoneo, & bonâ fide à *ana.*
non domino rem acceptam: necdum vsucaptam ab eius *ad §. 4.*
possessore petimus *l. 1. ff. h. r. Harpr. ad d. §. num. 1. ubi & Schn.*
num. 14. *Namq;*

XII. Iustam causam seu titulum publicianæ requirit Præ-
tor in suo edicto, *l. 3. & 7. §. prætor ait ff. de publiciana in rem*
actione; cum publiciana in his locum solum habeat, quæ v-
sucapi possunt, *l. 9. §. hac actio ff. h. r.* Vsucapio autem sine
prædictis non procedit *§. 4. Instit. de Vsucap. secundum vers.*
vulgares:

Non vsucapies: nisi sint tibi talia quinq;

Bona fides, iustus titulus, res non vitiosa,

Quod res tradatur, & tempus continuetur:

Ita quoq; propter vitium rei in rebus furtiuis actio hæc non
obtinet. *d. l. 9.*

XIII. Publicianæ verò iustam causam seu titulum iusti-
ficata facit traditio, sine qua nec possessio, nec vsucapio vn-
quam contingit, *l. 25. ff. de vsucap. l. 1. & l. cum heredes 23. ff. de*
acqui-

acquirend. possess. Est autem illa extra necessitatem dominij; aliàs traditam sibi esse sufficeret allegare, nec opus esset adferere vsucaptam esse: vero itaq; domino hæc ex necessitate non competit. Quorsum enim & cui bono desideraret actionem honorariam, qui ciuili satis fultus esset, *b. §. n. l. r. §. 1. ff. h. r. l. 18. de pignorib. & hypoth. argm. l. 43. in fin. de R. I. Vult. num. 11. & 20.* quanquam de consuetudine iura dominij vel quasi in vno libello coniungantur. *Bart. ad l. 1. hic hæc q; actio cum rei vindicatione ciuili cumuletur. Obr. disp. de concursu action. quem vide.* Quid enim verat rei inchoatæ & ad perfectionem tendenti aliquid maioris subsidij causa addi, vt intentandæ Publicianæ causa tanto iustior appareat, *Heig. ad §. 4. n. 6. hoc. r.*

XIV. Circa prædicta hoc quæri potest: si quis iusto errore facti subesse causam existimet, quæ tamen non subsit; veluti si à furioso, emerit, ignorans eum furere, vel à minore nesciens talem esse, nunquid Publiciana ad recuperandam amissam possessionem, emptori accommoderetur? & adaccomoderari iudicamus *l. sed & si. 7. §. Marcellus ff. h. r. vbi Goth. lit. H. Don. ad hoc nostrum §. 4. n. 6. & 5. comment. 15. Anton. Fab. 1. coniect. cap. 15. Harpr. ad d. §. n. 5. Cuiac. 16. obs. 29. n. 5.*

XV. Competit Publiciana Quali domino *hoc est* ei, qui à non domino, quem tamen dominum esse putabat rem bona fide & iusto titulo acquisiuit, vt & eius heredi, & ei qui pro herede possidet, cum enim horum possessio iusta causa & titulo commendetur, sicq; vsucapioni valida fundamenta sternere possit. *l. 3. & vlt. ff. pro herede interruptæ quasi vsucapioni Publicianæ actionis remedio sibi consulere possunt.* Verum qui pro possessore possidet vti titulo suæ possessionis iusto, sicq; vsucapionis commodo destituit: sic quoq; ad Publicianam hanc non admittetur *Donnell. §. com. 14.*

16. Datur

Cuius rei bonis interdicitur, ei opere manifestato interveniente

XVI. Datur autem contra quemlibet possessorem & detentatorem, qui habet facultatem restituendæ rei, neq; hic sese subtrahere poterit, qui dolo desijt possidere, cum enim hoc ipsum in Generali vindicatione pro pure obseruetur, idem quoq; ad Publicianam rectè accommodabitur *l. 7. §. in Publiciana ff. de publ. in rem action.* Præterea contra eum quoq; datur, qui pro herede possidet. *Har. ad §. 4. n. 27. Donell. 5. comm. c. 14. & 15.* Non datur vero contra dominum, etenim non ideò hæc actio comparata est, vt res domino suo auferatur, competit enim demum sub hac conditione. *Si ea res possessoris non sit: & præterea æquum est, vt verus dominus (præsertim possidens l. 1. & 2. & passim ff. de cond. ob turp. caus. l. ult. C. de Rei vind. nudum titulum & bonam fidem alleganti præferatur, cum etiam si non possideret rem suam à quouis possessore vindicare possit. l. penult. & ult. ff. de publ. in rem. VVesenb. in parat. nu. 5. ff. eod. Heig. ad §. 4. num. 25. Inst. de act.*

XVII. Notandum est Publicianam hanc per ius Canonicum hodiè non esse correctam, cum nullibi de aliqua correctione constet, ideoq; quod non mutatum est, quare stare prohibeatur? secundum *l. sancimus C. de testament.* præsertim cum iuris correctio summè sit vitanda *l. 1. cum similibus C. de inoff. dorib. & Schneid. ad §. ista 3. h. r. num. 56. & seqq. & æquitas, cui facile ius Canonicum consentit, postulet, possessionem restitui ei, apud quem iure est, quam vt eam retineat, qui postea eam iniuria nactus est secundum allegat. ad legat. ad nost. §.*

XIX. Altera species prætorix Vindicationis appellatur Rescissoria, quæ priori prorsus est contraria, eò quod usucapionem rescindat, & actionem impletæ præscriptionis obstaculo rescisso ac sublato restituat: Vnde non abs re diuersis respectibus modo Rescissoria, modo Restitutoria

B

voca-

vocatur *l. nec non 28. §. penult. & ult. ff. ex quib. caus. maiores & c. l. ab hostibus 28. C. postlim. reuers. argm. l. quamuis 8. §. Marcellus 9. §. & si mulieri 12. ff. de SC. Vellian. Heig. & Harpr. in §. rursus ex diuerso s. num. 4. & 5. Inst. de action.*

XIX. Hæc est actio, quæ ea, quæ quis propter suam vel alterius absentiam ex bonis amisit, aut vsucapione, aut non vtendo iure suo, olim infra annum vtilem; hodiè autem infra quadriennium continuum sibi restitui petit *l. ab hostibus 28. l. 18. C. de postlim. reuers. l. ult. C. de tempor. in integrum restituit. l. 1. ff. ex quib. caus. maiores Harpr. ad §. 5. Instit. de actionibus num. 3. Don. s. com. 14. & 15. num. 1. & 14. Hunnius disp. Iustinian. 19. thes. 17.*

XX. Duplex hinc esse iudicium seu remedium satis apparet, vnum *Rescindens*, alterum *Rescissorium*. Illud est nobile officium iudicis, per quod læso datur restitutio in integrum, rescinditurq; obstaculum vsucapionis in absentia completa, quæ agere impediabat; sicq; iudex imploratus à læso annullat, & rescindit quicquid illud est, in quo læsum se conqueritur actor. Hoc autem est illa actio, quæ quis post vsucapionis interruptionem agit ex meritis causæ sibi rem ipsam vsucaptam restitui *l. 35. ff. de O. & A. l. 13. §. 1. de Min. l. 24. §. fin. eod. l. 46. §. 3. ff. de procurat. ac si numquam vsucapta fuisset, Forst. disputat. 3. th. 5. Schneid. in §. 5. Instit. de action. num. 4. Trent. p. 1. disp. 11. th. 1. lit. B.*

XXI. Hinc constat de differentia huius Rescissoriæ actionis & Publicianæ; Illa rem vindicat iam vsucaptam, quasi, vt dictum, nunquam fuerit vsucapta Hæc ex diuerso vindicat rem nondum vsucaptam, quasi iam tum vsucapta ferit. Vtraq; fictione opus fuit, vt iuri civili qua staret autoritas, quod non nisi dominis veris actionem in rem concedit *l. in rem ff. de R. V.* In publiciana itaq; fingendus est sibi dominium per vsucapionem adquisuisse, qui non acquisiuit; & in

Cri. bonis interdicit, ei opere manifestato interveniente

in Rescissoria dominium non amisisse currente vsucapione,
qui tamen amisit.

XXII. Habet hoc beneficium, non modò rei dominus
læsus, qui dominium iustâ absentia causa amisit, & tricto
iure dominus esse desijt, re ab alio præsentente vsucaptâ: sed
etiam successor eius, siue is, cuius interest. *Don. hic num. 1. &*
Vult. num. 2. Vtrilq; in integrum restitutis l. 1. in princ. & fin.
ff. ex quibus caus. &c.

XXIII. Iustam autem absentia causam prætere possunt.
(1) Qui militia vel aliâ Reipub. causa pûta legatio-
nis expediendæ gratiâ abfuerunt. *d. l. 1. & LL. seqq.* (2) Qui
salutis recuperandæ gratiâ abfuerunt, *argu. l. 1. l. 26. §. fin. ff.*
ex quibus caus. maiore. (3) Qui studiorum causâ abfuerunt,
argumentum. Auth. habita C. Ne filius pro patre l. 26. §. fin. & l.
28. in princ. ff. eodem. horum enim absentia non tantum pro-
babilis, quod solum hîc velle videtur, *Schneid.* sed & neces-
saria quoq; meritò statuitur. Præterquam enim quòd ea
infinitorum commodorum, publicæq; salutis tam belli,
quàm pacis tempore tam in statu Ecclesiastico, quàm Poli-
tico ferè vnica & præcipuâ causa est, lege quoque proba-
tur. Hisce accommodare quoq; vtiliter poterunt, qui mer-
caturæ aut honesti alicuius artificij addiscendi gratiâ abfue-
runt, *arg. d. l. 26. §. fin. Bocer. Class. 6. disp. de Integ. restit. thes. 23.*
(4) Relegati, qui metu commissi criminis abfuerunt. *d. l. 2.*
§. ult. (5) Qui in vinculis vel ab hostibus, vel à latronibus
detenti fuerunt, *l. 9. & seq. ff. eod. & l. 2. C. d. 1.* (6) Qui dolo
aduersarij absentes fuerunt, *l. 3. C. de Naut. fœn. l. 62. §. ult. de*
contrah. empt. l. 1. §. si reus & l. vl. ff. de eo per quam factum. (7) Et
generaliter quotiescunq; quis non tam ex voluntate, quàm
necessitate, abfuerit (*de quo Prætor arbitrabitur*) Iustam ab-
sentiam allegare poterit, sicque Rescissoria hac actione uti.
Quod si pro propria voluntate quis abfuerit ei non succur-

retur, ubi imputet quod procuratorem domi non reliquerit, qui vsucapionem præsentis inhibuisset, l. 26. §. vlt. ff. ex quib. caus. mai. Ant. Matth. ad §. rursus Inst. h. r. in Notis.

XXIV. Datur hæc Actio Rescissoria non tantum Absenti contra præsentem; sed & præsentem contra Absentem, ne alterius factum, quod ipse corrigere nequit, sibi obsit: ne quod in vnus fauorem introductum, ad alterius perniciem extendatur, & ne iusta quædam absentia alicui sit damno vel compendio, quod adeò verum est, vt contra militem absentem hæc actio competat, l. 21. l. 26. §. fin. cum l. seqq. ff. ex quib. caus. maior. Neq; refert, hoc casu necessaria probabilis voluntaria, cum contumacia vel sine ea fuerit absentia, cum contra omnes absentes, qui facta ab actore interpellatione, non defenduntur vel à procuratore vel ab amicis, edicto restitutio in integrum promittatur. Don. lib. 21. com. cap. 5. Bocer. c. 6. disp. de restit. in integ. th. 25. Et, si restitutio conceditur contra eum, qui Reipub. causa abfuit, quantò magis concedenda erit, contra eum, qui abfuit sua voluntate. Nam quid præsentem hac in parte imputari potest, qui æque caret facultate conueniendi illum, qui abest sua voluntate, quam qui necessario Reipub. fortassis gratiâ.

ad §. itē
si quis
Renocato-
ria. 6.
XXV. Nec tantum hæc actio, aduersus eum, qui immediatè lucrum ex læsione sentit, sed etiam contra tertium cuiusue successorem quatenus ad eos res peruenit cum distinctione l. in cause. 13. §. fin. ff. de Minor. quò refer Cyn. in l. fin. num. 13. C. quib. ex caus. Fab. hic num. 20. in fin. Harpr. ad noct. §. num. 12. & Schneid. num. 50. Qui tamen ad suum auctorem re-
forti poterit, quamuis emptio rei vsucaptæ per plures personas ambularit, l. 15. ff. de minorib.

XXVI. Sequitur actio Renocatoria, seu Rescissoria ali a de qua agit Imperator noster, in §. 6. h. r. Quæ definiiri potest actio in rem (Forst. l. 4. & 3. thes. 6. vocat eam Hypothecariam de

Cuiusmodi bonis interdicitur, ei opere manifestato interveniente

de pig. pratorio) quā Creditores, bonis debitoris ex primo decreto sententiaue præsidis iam tum possessis, res in fraudem suam alienatas à quouis possessore rescissa traditione repetunt, ac si nunquam tradita à debitore fuissent. *Harpr. ad d. §. num. 2. Don. num. 3. & seq.* Quæ enim in præiudicium alterius fraudulento consilio acta sunt, meritò rescinduntur; cum ius nostrum nullis machinationibus ac dolis ferat pratrocinium, *l. 1. ff. de dol. met. excep. l. 1. ff. de dol. malo.*

XXVII. Innititur Reuocatoria hæc actio non iuri alicui Dominij: sed iuri pignoris prætorij, quod per immisionem in vniuersa bona creditoribus constituitur *l. quod proponis C. de reb. auct. iud. l. 26. ff. de pign. action. l. fin. C. de prat. pign.* Id ipsum satis superq; declarant quoq; verba præsentis *§. bonis eius ex sententia præsi d. à creditoribus possessis.* Quod si itaque fallax Debitor in fraudem creditorum, quos nouit à prætore, in suorum bonorū possessionem mittendos, quidpiam alienauit, Creditores hi postmodum missi in possessionem fuerint, ad hoc, vt latitante reo, vel eum nemine defendente, autoritate prætoris sub pignoris prætextu debita consequantur, actione hac reuocatoria recuperare possunt, quicquid ante immisionem fraudulenter à debitore est alienatum perinde; ac si semper in bonis Creditoris mansisset, & concessam à prætore securitatem plenissimè in eo retinuissent, quod & idem illis contigisset, si nulla in fraudem alienatio facta fuisset; Etenim immissio in possessionem est totorum bonorum *l. 1. ff. quib. ex caus. in poss. ear.* & ita consequenter eorum, quæ in fraudem creditorum alienata fuerunt si modo vnquam in causam bonorum Debitoris reuertentur. Creditoribus itaq; fit restitutio non debitori, præsertim qui factò & dolo suo rem in bonis habere desierat *Fab. 120. con. c. 15.*

XXIIX. Actio hæc Reuocatoria alia & diuersa est à Pauliana. Quia actio Pauliana personalis. Datur enim (1) contra heredes, quamuis non possideant, *l. 10. §. vlt. ff. que in fraud. cred.* (2) Vocatur actio in factum, *l. ead. in princ. & §. annus*, quales nemo vnquam dixerit reales. (3) Edicti verba in personam sunt concepta, vt illa *cum eo qui fraudē non ignorauerit*, item illa, *sciente te restituas* persona igitur ita edicto constringitur condemnatur vti in iudicio depositi, commodati & similibus (4) probatur ex collatione, *l. videamus §. in Fauiana ff. de usuris l. 1. §. hæc actio ff. que in fraud. Cred. II.* Pauliana non requirit, vt bona sint à Creditoribus possessa, *l. 15. & 17. §. 1. ff. que in fraud.* hæc verò nostra hoc ipsum maximè requirit *Anton. Fab. d. l. Forst. l. 4. disp. 3. thes. 6. in idem Donell. Dissent. DD. communiter, aliter autem Anton. Matth. in notis ad §. 6. Inst. hic.*

XXIX. Notandum hîc est prædictam actionem esse arbitrariam, cum detur contra rei adquirentem & possessorem non tam propterea quod dolum participarit cum debitor; sed propter id maximè, quòd rem ipsam habeat, eiusque restituendi facultatem. Itaq; si iussus restituere per contumaciam nõ pareat arbitrio Iudicis condemnari debet ex æquo & bono in omne id, quod reuera inter est Creditoris agentis *§. præterea Inst. de Action.* Cæterum Publicianæ actionis tractationem, quæ cum hac nonnulla habet communia, cum huius loci non sit, suo merito relinquimus loco.

XXX. Eo quo dictum modo persequimur pignus prætorium, quod verò vel conuentione vel legis prouisione nobis competit, persequimur actione *Seruiana*, quæ ab authore suo Seruio vocata est, qui primùm eam edicto suo proposuit, *Myns. ad §. 7. de actione num. 10. Platean. num. 1. Heig. num. 5. Vult. num. 3. Forst. lib. 4. disp. 3. th. vlt. ad lit. B.* Diuiditur
in

Cuiusmodi pignus in rem dicitur, et opere manifestato interveniente

in Seruianam & Quasi Seruianam. Illa est actio prætoriam
realis, qua locator agit ad res à conductore in prædium lo-
catum, vt perpetuò illic essent, inuectas & ilatas, proq; pen-
sione ac deterioratione prædijs obligatas à quocunq; pos-
sessore quasi pignus auocandas, & vsq; dum sibi integre satis
fiat, retinendas, *arg. §. nostri 7. Instit. de action. & Schneid. ibi
num. 12.*

XXXI. Proponitur hæc actio domino eiusq; heredi-
bus *l. viam veritatis C. de loc. & conduct.* aduersus Colonum,
vel Inquilinum eorumq; heredes, quorum illum vocamus
eum conductorem, qui prædium rusticum ad sua commo-
da colendū annua pensione conduxit: siue is fuerit colonus
simplex siue partiarius, qui certam portionem fructuum ex
fundo perceptorum, pro annua mercede, quæ regulariter
pecuniæ est, præstat, *l. 21. C. de locat.* hunc verò prædium ali-
quod urbanum nudæ hominum habitationi destinatum
conduxit, siue in villa, siue urbe illud prædium sedem ha-
buerit, cum urbanum prædium à rustico non loco: sed qua-
litate siue & materia differat, *l. urbana prædia 198. de V. S.* præ-
terea etiam contra secundum inquilinum seu inquilinum
inquilini porrigitur, mercedis tamen ab eo præstandæ ser-
uatâ proportione *l. 11. §. solutam ff. de pignorat. action.* Imò &
cuius possessori opponitur, principali tamen debitore eius-
que fideiussoribus Mandatoribus & sponsoribus prius ex-
cussis, *l. certi iuris l. nemo C. de locat. & conduct. Nouel. 4. cap. 2.
Aurb. hoc si debitor C. de pign. & hypoth. Bocer. Clas. 5. disput. ult.
thes. 4.*

XXXII. Notandum hic est insignem esse pro diuer-
sitate hac prædiorum differentiam inter hypothecariam
obligationem rerum illatarū & inuectarum; siquidem illata
& inuecta in prædium Urbanum cæteris paribus tacite pi-
gnoris nexu obstringuntur si videlicet ea mente inducta
sunt,

sunt, vt per conductionis tempora ibi manerent, l. 32. ff. de
pign. l. 7. §. 1. ff. in quib. caus. pig. rac. qua mente illata quoq; in
tabernam censentur merces negotiantium ib. distrahendæ,
propter perpetuam enim harum mercium surrogationem
perpetuam quoad tacitum pignus causam habere videntur,
l. 34. in prin. ff. de pig.

XXXIII. Quæ itaq; merces quiuè fructus si locationem
Colono factam respicias tempore pensionis soluendæ exti-
terint, factâ præclusionione sibi dominus prædij vindicare
poterit. Præclusionione autem seu scriptione nondum facta
merces vel fructus conductor impune vendet & alienabit
quod benè monuisse *Zasium ed §. nostrum, dicit Heig. l. 9. ff. in
quib. ea: pig. rac.* quo pacto autem olim facta fuerint præclu-
sio, vid, apud *Gorb. in notis & leg. all. tit. lit. O.*

XXXIV. Eadem quæ mercium, nummorum quoq; ra-
tio est in prædium vrbicum inductorum, l. 7. §. vlt. & l. 34. §.
vlt. ff. qui potior in pig. vti enim merces invehuntur, vt illic
tantisper maneant, donec vendantur sic nummi quoq; infe-
runtur vt illic tamdiu maneant, donec exponantur: & quod
magis est, vt, merces mercibus, sic nummi nummis substi-
tuuntur imo nummos plus præsidij, quam merces mor-
talibus polliceri videmus. *Dissent. Schneid. Zas. Heig. ad §. hunc
nostrum.*

XXXV. Deindè tacitè oppignorata videntur, quæ ge-
neralem pignoris obligationem subire assolent l. 6. 7. & 8. ff.
d. pig. Eximenda itaq; omnia ea, quæ quis propter singula-
rem affectionem & quotidianam necessitatem veri similiter
non consuevit oppignorare, vt sunt vestimenta quotidiana;
Alumni; Nutrix; Annuli & alia iocalia arrhæ sponsalitia lo-
co data; Libri Doctorum & studiosorum in domum vel Mu-
sæum inducti, equi & arma militum. Fauorem eum mere-
tur quam bonis literis Reipub. posterisq; impendere boni
sole-

Qui vult videri in terditis, ei opere manifestato interveniente

solemus industria : flagitatq; necessitas, cui, si studiosi li-
bris milites armis priuarentur, Reipub. subijceretur, *Mudauus*
& *Zasius ad d. nostr. §. Nomina debitorum eorumq; chyro-*
graphi, l. 76. ff. de leg. 2. Harpr. §. 4. Instit. Res alienæ, vel alijs
iam obligatæ, hæ enim ad tertium semper cum suo, cui sub-
iacent onere transeunt, *l. 11. §. 2. ff. qui potior. in pig.*

XXXVI. Anne hic quoq; eximendæ sint res minorum
in domum conductam inuectæ inter Doctores vehementer
controuertitur. Nos adfirmantibus suffragamur (1) quia
non subest graue aliquid pupilli Præiudicium. (2) Res inue-
ctæ in mobilia sunt numero, quæ citra prætoris Decre-
tum possunt alienari, *l. 1. §. 2. l. 3. §. 1. & tot. tit. ff. de reb. eor. qui*
sub. (3) Faciunt pro hac sententia *l. 7. in princ. ff. quib. mod. hy-*
poth. sol. & l. 46. ff. de O. & A.

XXXVII. Longe diuersa constituendi pignoris ratio
est in inductis in prædium vrbicum, etenim si quas res Co-
lonus in prædium rusticum induxerit, illæ pro annis pensi-
onibus non aliter obligantur, quam de eo expressa facta fu-
erit conuentio *l. 4. ff. in quib. caus. hypoth. verb. in rusticis contra,*
Confer. l. 5. C. in quib. caus. pig. Dominusq; fundi eas pro mer-
cedibus pignori futuras pegigerit *§. 3. in fin. Instit. de Interd.*
hinc illa notabilis ICrotum attentio; quòd, cum mentio-
nem faciunt pignoris illatorum in prædium rusticum, sem-
per de expresso, nunquam verò de tacito loquantur, *l. 32. ff.*
de pig. l. vlt. §. 2. ff. qui potior. & tot. tit. de Saluian. Interdict. l. 5. C.
de locat. ubi verbum voluntatis pro conuentione sumimus,
quippe cum omnis expressa conuentio præuiam habeat
contrahentium voluntatem. Et sane si verba legis huius
quintæ absolutæ & ad literam quis interpretari velit, seque-
retur nihil posse colonum in villam inducere, nisi volunta-
tem domini super hoc impetrauit: quod si vero ea quis ad
ius taciti & legalis pignoris referre velit, nolens volens con-

C

cedat

ad cedat necesse est, tacitum pignus expressam partium voluntatem requiri quod falsum.

XXXIIX. Differentiæ huius (qua quoad allata oppignoranda in prædium urbanum provisionem legis sufficere in rusticum vero hominis curam desiderari diximus) rationem ex dispari qualitate prædiorum depromimus: Fructus enim in fundo conducto nati, siue industriales siue naturales illi fuerunt, in securitatem, annuarum præstationum domino tacite obligantur, l. 7. ff. & l. ult. C. in quibus causis tac. pig. l. 24. §. 1. & l. 53. ff. loc. cuiusmodi securitatis ratio cum in prædijs urbanis domino se non offerat, lex tacito suo legati pignore circa illata ei consulere merito voluit Donel. de pignor. cap. 4. Obrech. disp. 15. th. 69. Hunnius disp. 19. th. 25. Diss. Trcutl. volum. 2. disp. 1h. 4. Schneid ad hunc §. Anton. Matth. in notis ad Inst. hinc. Sichar. ad l. 5 C. de locat. & conduct. Conuentio autem hæc de quo modo diximus cum (1) personalis sit (2) facti officibus quasi primi coloni solum adhærebit, nec quicquam secundo Colono præiudicabit, cum & præsumptio tacitæ conuentionis hic vices suas perdat l. 24. §. 1. ff. locati, conf. l. 11. ff. de pign. act. Hæc de Seruiana.

XXXIX. Quasi Seruiana, seu hypothecaria est, quæ creditori, ex quavis causa pignus hypothecam vè habenti ad eius pignoris hypothecæ vè persequutionem conceditur, §. nostro 7. l. pignoris 17. ff. de pig. & hypoth. Hun. disp. 19. thes. 27. & Harpr. ad §. hunc num. 24. Ex qua definitione differentia inter Seruianam & quasi Seruianam perspicitur: illa enim locatori saltem competit, cui vel expresse vel tacite res à conductore in prædium illatæ vel inuectæ sunt obligatæ: hæc omni creditori, ad cuiusvis debitoris res pignori suppositas persequendas tribuitur, siue illud pignus lege, cuiusmodi pignora Mulieribus, pupillis, Fisco tributa videmus: siue hominum operâ, utpote Magistratus, quod immisione in bono-

Cuiusmodi bonis interdictis, et opere magistratus interveniente

bonorum possessionem ex primo decreto: Testatoris, quod
ultima dispositione: Ipsiusq; debitori, quod inter viuos
conuentione modo generali, modo speciali, modo iudicia-
li, modo priuata, & sic variè peragitur, fuerit constitutum.
Illa rerum mobilium tantummodò est, hæc tum ad mobi-
liatùm ad immobilia pertinet. *l. aliquando 13. ff. ad S. C. Vellian.*
l. 1. cum prædium ff. de pign. & hypoth. l. 1. C. communia de legat. &
l. 1. de precario interdicit.

XL. Datur hæc actio (1) Creditori *leg. 1. & passim*
ff. de pignorib. (2) heredibus & quidem omnibus in so-
lidum *l. 11. §. 4. ff. de pignorib. action.* (3) Emptori pignoris,
cessionario sicq; secundis Creditoribus si primis satisfecerint.
Dirigitur autem contra debitorem ipsum, eiusq; he-
redes, vbi actor probare tenetur conuentionem pignoris
esse factam non vero ius fuisse debitori obligatas res oppi-
gnorandi. Quâ fronte enim excipiet debitor rem à
se non iure obligatam; qui non propriam turpitudinem al-
legabit? seq; criminis stellionatus vel falsi reum faciet? *l.*
41. in fin. ff. de pign. action. exceptionem itaq; hanc doli repli-
catio elidet. Deinde contra quemuis possessorem, siue il-
le titulum eumq; vel onerosum vel lucratiuum possessionis
suæ habuerit siue non: Vbi actor itidem non præcise pro-
bare tenetur, rem oppignoratam in bonis debitoris absque
omni onere fuisse vacuam (qui enim probare poterit factum
alienum cuius inculcata assòlet esse ignorantia.) sed sufficit
eum probasse contra hunc tertium possessorem Re oppi-
gnorata tanquam suis bonis debitorem vltim fuisse, sibi que
prius fuisse pignoris titulo obligatam, quam possessori do-
nata vel vendita fuerit. Vti enim creditor merè hypo-
thecarius, volens vincere sibi similem creditorem, solum
probare tenetur suæ hypothecæ prioritatem: ita quoque
victurus possessorem de temporis prioritate solum doce-

bit. Probante itaq; creditore tempus suæ hypotheticæ si possessor non poterit probare tempus acquisiti domini antiquius creditor vincet per regulas vulgares: *qui prior tempore potior est iure: Res subiugata oneri transit cum suo onere. Ita post Madaum, Heig. Inst. ad praef. §. n. 29, 30. Quanquam pleriq; Interpretes dissentiant.*

XLI. Præterea in hac actione notandum est, quod aduersus tertium rei nimirum obligatæ possessorem non datur, nisi iam antea per actionem competentē fuerit excussus ipse debitor, non obstante quod notoriè soluendo non sit, debet enim citari tertius possessor ad videndam excussionem, ne in posterum vllam exceptionem prætendat hac actione experiunt *Nov. 4. c. 2. Auth. hoc si debitor C. de pign. & hypoth. & Auth. sed hodie C. de O. & A. per reg. in l. 39. ff. de Adopr. l. 47. ff. de re iudic. Sich. ad d. l. fin. C. de O. & action, & in l. 24. C. de pig. & hypoth. n. 9. & 19. Geil. 2. obs. 27. n. 7. Schn. ad h. n. §. n. 80.*

XLII. Actiones Reales quæ pro corporalibus competunt, hætenus discussimus. Confessoriam & Negatoriam, quæ in rebus corporalibus i. e. seruitutibus tam personali- bus, quàm realibus vindicandis locum habent paucis dispi- ciemus. De ijs autem prius egimus siquidem Res corpora- les potiores & digniores sunt iuribus ipsis inhærentibus, & videmus præterea sapientem & sedulam naturã prius pro- duxisse omnia ea, quæ alijs subiectorum loco esse possunt, & deinde demũ varia adiuncta hisce indidisse. Obseruâtes igitur ipsius naturæ ductũ prius agere volumus de Realibus pro rebus corporalibus competentibus actionibus: Deinde ve- rò de ijs, quibus in iuribus nostris recuperandis vtimur, cum res corporales incorporalibus lese quasi supponunt, easq; in sinum vel complexum suum quasi suscipiunt. Con- nexionem hisce confer, tit. 1. cum tit. 2. lib. 2. Institut.

XLIII. Harum actionum illustre discrimen est à vindica-
tioni-

Cuius bonis interdicitur, ei opere magistrato interveniente

tionibus rerum corporalium, & enim simpliciter sunt & confessoria, nullae vero negatoriae: verum incorporalium rerum altera asserit seruitutem, negat eandem altera. Ratio discriminis ea est, quod in vindicationibus rerum corporalium non de alieno, sed suo proprio iure, quisque agat, & sane quantumuis probet rem possessoris non esse protinus tamen inde non sequitur suam esse, cum alterius esse possit, *l. 1. de except. rei vind. l. ult. C. unde vi*. Hinc illud quod §. praesenti AEquè dicit Imperator in controuersis rerum corporalium eum agere qui non possidet, ei vero, qui possidet, non esse actionem, proditam per quam neget esse alterius, quorsum enim & cui bono actio haec quae nil quicquam iuris vel utilitatis afferat acturo, satius longe est possessori, ut se tueatur commodo possessionis inque aduersarium onus petitoris reiiciat §. *retinenda Inst. de Interd. l. 24. ff. de R. V.* Caeterum is qui possidet fundum cui seruitus debetur, vel qui quasi ius seruitutis possidet, cum in eius vlu turbari possit actio ei, quo tale tollat impedimentum iure appropriata est. *l. penult. in fin. ff. si usus per. aur.*

XLIV. Confessoria est in hac materia prima: & est actio in rem, quam quis seruitutem sibi suisque ex aliena re deberi intendit, quam alius impedit: ut contra Negatoria est, quam quis seruitutem a re sua deberi negat, quam alius affectat vel usurpat. §. *aequè si agat 2. h. t. l. 2. ff. si seruitus vind. l. pen. ult. ff. si usus per. Vult. R. I. lib. 2. c. 22. num. 36.* Actiones in rem propterea sunt, quia requisita actionis realis continent. Etenim in Confessoria actor seruitutem sibi olim constitutam vindicat & ut suam petit, quam aduersarius dum impedit quasi possidet. In negatoria vero etsi non vindicat seruitutem, agit tamen in rem seu seruitutem, quam negat ad aduersarium pertinere, qui eam dum usurpat aut

rem

Confessoria.

affectat quasi perfidere videtur *Ant. Matth. in notis ad §. pref. aequè.*

XLV. Dicimus actionem confessoriam & Negatoriam non à verborum conceptione adfirmatiua & negatiua: sed à proprietatibus, intentione actionis, causisq; finalibus, quod effert ita Bartolus ad *l. 2. num. 4. si seruit. vind.* non ab apposito, sed à supposito i. e. non ab oppositis symbolis sed à re supposita, quæ magis attenditur, tametsi conceptio verborum importet rei significandæ iustam præsumptionem. Actio siquidem confessoria ad seruitutem vindicandam, & in resolutione negatiua ad libertatem infirmandam: negatoria contra ad seruitutem euertendam, & in resolutione adfirmatiua ad libertatem adstruendam pertinet, *§. 2. h. t. l. 2. in prin. & §. 1. l. loci 4. 2. & §. competit 7. ff. si seru. vind. l. usufruis. ff. si usus. per.* Sicq; vt paucioribus effert Oldendorpius, Confessoria vindicamus seruitutem, Negatoria libertatem *Bocer. Class. 5. Disp. 28. hb. 27.*

XLVI. Proponitur confessoria actionis libellus fere in hac forma; vt affirmet actor seruitutem suam esse in cuius usu à reo fuerit turbatus, petatq; à iudice, vt sententia definitiua seruitutem sibi competere declaret, reum verò ab impedimento deinceps desistere, interesse actori præstare, & aduersus futuram turbationem de se & heredibus suis idoneam cautionem præstare condemnet *Mudæus ad §. aequè. Heig. ibi num. 12.*

XLVII. Competit autem pro omnibus rebus incorporalibus & primùm pro seruitutibus tam personalibus quàm realibus: intellige iam constitutis nobisq; plene acquisitis non vero constituendis nobisq; acquirendis pro hisce etenim experimur actione aliqua personali, *l. 3. in princ. & l. 25. in princ. vers. in personam. ff. de O. & A.* deinde pro quolibet iure incorporali; vnde si quis in decimarum vel reddituum colle-

Cuius bonis interdicitur, ei opere magistrato interveniente

collectionibus, venationibus, aucupijs & piscationibus sibi
competentibus impeditus fuerit, confessoria recte experi-
etur, vt notatur per Canonist. inc. *1na 25. & c. prohibemus 19.*
ext. de dictis. Sic etiam quando quis turbatur in iure praesentandi, quod competit patrono Ecclesiae, vel in alijs iuribus Ecclesiasticis, vt in iurisdictione, confessoria itidem recte utetur *Heig. hic n. 6. Fab. ibid. n. 3.*

XLIX. Datur autem confessoria directa dominis directis, praediorum dominantium, & his qui plenum dominium habent, si plures sunt cuilibet in solidum. *l. 1. & 2. ff. si seru. vind.* sicuti reiuindicatio soli domino datur *l. in rem 23. in princ. ff. de R. V.* Vtilis vero datur quasi dominis, vt usufructuarijs &c. qui hac Confessoria utili saltem seruitutem vindicare possunt *l. vnc. §. item Iuliano ff. de Remissionibus & l. 2. ff. de Nou. oper. nunt. Cuiac. lib. 1. obs. 16. Donell. lib. 11. comment. cap. 15. pag. 609. num. 40. Vult. lib. 1. discept. scholast. cap. 18. Haenon. disp. 19. controuers. 3. sub lit. H.* Vti & illis, qui ius in praedio dominante habent vtpote creditori, cui praedium est oppignortum *l. ei qui pignori. ff. de seruitur.* Hi omnes praeter petitorum hoc reale iudicium etiam interdico possessorio quamquam agere possunt, dicentes, se in quasi possessione alicuius seruitutis, vel iuris tam diu fuisse, quam sint spoliati, vel in cuius usu turbentur, qui modus agendi & utilior & facilius esse putatur, Etenim facilius est probare, quod quis tot annos ex alterius cisterna aquam hauserit, quam quod iure hauserit, *l. 24. ff. de R. V. l. 8. §. Aristoff. si seruit. vind. l. 1. §. quod autem d. vi & vi arm. l. vlt. ff. vi pignid.*

XLIX. Confessoriam hanc actionem primum concedi certum est, contra dominum praedij seruentis prohibentem actorem constituta seruitute vti. *l. vti iure §. §. vtrum in princ. ff. si usus. per. l. etsi forte 6. §. ha autem actio 3. & l. si quis diuturno 10. §. 1. ff. si seruit. vind.* (2) contra possessorem fundi ser-

quod

di seruiendis seruitute debita vti impediētem d. l. vti frui
§. vtrum (3) contra quasi possidentem qui dolo desijt possi-
dere fundum seruientem, vel se liti obtulit. l. fin. ff. si vstr
p. d. l. l. Et deniq; contra quemouq; alium extraneum
exercitium acquisitæ seruitutis turbantem, Text. in d. l. si quis
diuturno §. fin. & in l. vti frui §. vtrum ff. si seru. vind.

L. Negatoria de seruitutibus actio est, quâ dominus præ-
dij à quo aduersarius sibi vel suo prædio seruitutum debe-
ri contendit, negat ei assertam seruitutem competere, pe-
titq; à iudice, vt id sua sententia ita declaret, & aduersarium,
ne ab eo amplius inquietetur, ab asserto iure abstinere eo-
que nomine cautionem præstare idq; quod sua interest sol-
uere condemnet, l. 2. l. 4. §. 1. 3. & vlt. l. 12. & passim ff. de seruit.
vind. Boce. Class. 5. Disp. 28. vlt. th. 22. & 24. Eadem fere quæ
de actione Confessoria dicta sunt in Negatoria quoq;, mo-
re tamen contrariorum, locum habent, quod ad iura deci-
marum, redictuum &c. sic quoq; extendendum; vt vtili ne-
gatoria actione ab asserto huiusmodi iure aientem repelle-
re possint. Illud hic inter cætera diuersum sufficere acto-
ri si dicat prædium suum nequaquam aduersario, eiusque
prædio seruire, qui nisi succumbere malit contrarium pro-
bare tenetur: sibi videlicet assertam seruitutem compete-
re: Nec enim qui negat probare cogatur: & præterea pro
libertate, tanquã natiua rei qualitate semper stat iuris præ-
sumptio, l. 18. C. de prob. l. 8. l. 10. C. de seruit. & aqua Heig. num. 20.

L. I. Succedunt nunc tranſcandæ Actiones præiudicia-
les, quæ longè elegantius præiudicia dicuntur, cum non
tractentur apud iudicem datum ex vi alicuius præscriptæ
formulæ, quæ nihil olim aliud erant quam actiones sed a-
pud magistratum, qui sibi ipsi de ea re de qua ipse est cogno-
sciturus formulam nullam præscribere solitus fuit, quanquã
tamen intentio petentis formulam aliquam sapiat per quam
expri-

Cuius rei gratia interdicitur, ei opere manifestato interveniente

exprimatur. Idcirco Vlpianus *l. 1. ff. de R. V.* admonet per vindicationem specialem non peti eas personas quæ iuris sunt nostri, sed petendos eos esse, aut præiudicijs, aut interdictis, aut cognitione prætoria. Actiones tamen hæc præiudicia dicuntur, vocabulo in lata & extenta significatione sumpto, in qua sub generali complexu petitiones quoq; continet.

LII. Præiudicia autem dicuntur à præiudicando. Etenim simul atq; præiudiciali cognitione magistratus declaratum est, hunc etiam meum seruum planum quoq; reddatum est mihi competere facultatem eum seruum vindicandi simileq; iudicium de cæteris esto, hinc itaq; apparet, præiudicium nihil aliud esse, quàm Anteiudicium, quo præparationes imò fundamenta ad sequens iudicium, eo rectius determinandum reoq; præiudicandum, ad instar actionis ad exhibendum iaciuntur. Hisce conuenit Definitio præiudicij ab Hotomanno ad §. præiudiciales n. 7. proposita quæ sequitur hinc VVesemb. vt sit cognitio ex cuius euentu altera quædam cognitio, quæ tantisper interea sustinenda est disceptari debet.

LIII. Interdum quoq; vox præiudicij sumitur pro probatione. *l. 4. ff. de pub. iud.* aliquando pro exceptione, *l. 5. in fin. ff. de hered. pet.* nonnunquam pro sententia Interlocutoria *Duar. l. 2. diff. 2.* Sæpius verò pro tali præiudicio quod ex postfacto naturam præiudicij induit, non solum inter ipsos qui egerunt eo iudicio sed etiam inter alios, quo pacto omnia iudicia sententia iudicis finita, si nulla & non in minimis sit causæ diuersitas fieri possunt præiudicia, hinc tot præiudicia Camera & dicasteriorum prouincialium à Doctoribus obseruata & decantata, quorum vis uti Quintilian. *lib. 2. Inst. Orat. cap. 5.* loquitur vel in rebus itidem vel similibus, vel ad id de quo quæritur pertinentibus versatur, iudicaturisq; adfert exemplū, quod sequantur huiusmodi præ-

D

iudi-

iudicia Vulteus *discept. Scholast.* vocat præiudicia Absoluta,
illa verò de quibus agimus Relata.

LIV. Quare autem Actiones præiudiciales referamus ad
Realium, non personalium classem, suadet nobis Impera-
toris nostri authoritas qui *§. præiudiciales Instit. de Act.* has a-
ctiones non in personam, sed rem dirigi dilerte scribit. Et
quamvis vsurpet verbum *videri* quod captat Vulteus ut
probet non esse in rem verè quid tamen causæ esse poterat,
ut diceret in rem esse videri, si verius tutius scribere poterat
esse in personam: aut quid attinebat dicere in rem illas vi-
deri nisi ad differentiam eorum earum, quæ in personam,
elegantè Anton. Fab. *l. 19. coniect. cap. ult.* Propterea autem
Imperator vitur vocabulo videri, ut indicet inter præiudi-
cia & cæteras speciales vindicationes esse differentiam ali-
quam (siquidem vindicamus rem nostram à tertio posses-
sore, idque iure domini). Præiudicijs autem ius quod-
dam in eâ ipsa persona, contra quam agimus, quod nobis
ratione potestatis quam in ea obtinemus competat, nobis
adiudicari, verum non talem, quæ faciat, quo minus præ-
iudiciales sint verè ac iurè reales.

LIV. *pet. in g*
LV. Quas tales esse insuper ex eo probamus, quod hisce
actionibus recuperemus ius non quod nobis debetur, sed
quod nostrum est, cuiusmodi ius in personis vel rebus ex-
pendimus in illis competit nobis ratione potestatis in his
ratione domini. Petitur enim hisce, uti tradit VVesenb.
status quasi suus & aduersus quemcunq; ratione posses-
sionis in contrarium vsurpata intentantur seque actor Domi-
num iuris quod asserit pronunciarum petit. Etenim non sem-
per agimus ad rei restitutionem; sed quandoq; etiam ad iu-
ris quod habemus conseruationem, ut cum agimus actione
Confessoria Negatoria, Interdicto retinendæ possessionis.

LVI. Exercentur quidem actiones hæ nostræ in perso-
nis,

Qui vult bonis Interdictis, ei opere manifestata interveniente

nis, de quorum statu agitur: sed non diriguntur in personā,
diriguntur enim solum in statum ipsius personæ, seu poti-
us in ius ipsum, quod ratione status ipsius personæ nobis
competere, vel ipsi personæ non competere asserimus. Vn-
de est quod si clausula hæc *Iure Romano Iure Quiritium* fuerit
adiecta Vindicationes à Vlpiano videntur *l. 1. §. 2. ff. de R. V.*
Hinc formulæ illæ apud ICros frequentes *Vindicare se in li-
bertatem: Vel sibi libertatem vindicari in seruitutem.* Prætores-
que ita concipiebant in hisce cognitionibus sententiam, uti
moris erat concipi in vindicationibus seruum libertum ef-
se, filium: ingenium: *l. circa ff. de probation. l. 8. vers. patroni
ff. de in Ius vocando.* Neq; personales esse has actiones liqui-
do ex eo apparet, quod ijs non agamus ad dandum vel faci-
endum quid, quod ijs non utamur ad condemnationem ad-
uersarij extorquendam, quod ex obligatione præcedente
non orientur, neq; in personam ipsius aduersarij, ut potè di-
ctum, dirigantur, quæ omnia personalibus actionibus pro-
pria conueniunt, *Ant. Fab. lib. 19. coniect. cap. vlt. Bocer. Disp.
Class. 6. th. 41. Ant. Matth. in notis ad present. §. Doctoresq; com-
muniter.* Valeat itaq; Hermanni Vultei opinio, qui eas ab a-
ctionibus realibus distinctas personalibus actionibus misce-
re voluit, *§. præiud. n. 12. & sequent. Quem sequitur Forst. disp.
1. part. alter. tract. Inst. th 3. lib. 6.*

L VII. Definiuntur autem Præiudicia quod sint actio-
nes *§. h. nost. l. 37. ff. de O. & A.* quibus de statu hominis quæri-
tur. Ille autem pro diuersitate potestatis diuersimodè se ha-
bet. Consideratur enim hominis status ex potestate, quæ
vel publica vel priuata, hinc alius publicus alius priuatus,
publica potestas rursus vel est. Ecclesiastica vel politica, il-
lius, ratione de statu Ecclesiasticarum personarum aliquis
sit Episcopus, Canonicus, vicarius &c. huius vero de statu
politicarum personarum: an quis sit Magistratus subditus,

Ciuis vel peregrinus, Imperator, Elector Archidux, Dux,
Comes, Baro, Nobilis vel plebeius quaeritur: Huiusmodi
status praedudicialem quaestionem mouere ferro tamen pri-
us quam verbis primates Persarum Nouo Regi Smerdi, cui
Mago Cabyfes utraq; aures praeciderat Iust. l. i. Hist. Moschi
suo Demetrio, qui se ex posteris Iohannis Basilidis, magni
illius Tyranni, gloriebatur.

L I I X. Priuata potestas est domestica vel extranea,
Domestica est quadruplex Dominica, Patronalis, Maritalis,
& patris. Ex priori dependet eius status consideratio, quo
alium dicimus esse seruum nostrum, alium liberum, de quo
si ambigebatur, dubium tollebatur causa seu actione libe-
rali, quae duplex erat, aut enim e seruitute in libertatem aut
libertate in seruitutem vindicabantur. Illam quiuis olim
fauore libertatis instituere poterat, modo se assertorem &
vindicem profiteretur (is autem propter ea erat necessarius
quoniam inter dominum & seruum nullum iudicium con-
sistebat) vtens hac formula. *Hunc ego hominem liberali causa
manu assero.* Merebatur haec actio eum fauorem, vt secun-
dum libertatem vendicari dicebantur, hoc est, vt interea in
possessione libertatis esset is, cuius de libertate, agebatur l.
i. 44. C. de liberali causa. Hanc vero instituebant, illi quae se do-
minos seruorum assererebant, sub hac formula *hunc hominem
ex iure Quiritium meum esse aio, eiusq; vindicias mihi dari vel ser-
uari postulo, Sigonius c. 21. de Iudicijs l. 1.* Neq; Domini tantu: sed
& quiuis, pro suo in rem pb. studio, eum; quae libertatem
elusa auctoritate eorū; Romanorum mentiebatur, in serui-
tutem vindicare poterant. *Horom. ad G. h. nostrum n. 2.*

L I X. Huius actionis etsi hodie nullus vsus esse videat-
ur, eo quod seruis vti desierimus, poterit tamen hodie v-
tiliter accommodari potentioribus, qui hominibus propri-
is, vel colonis ascriptitijs vtuntur; antiquam seruitutis ima-
ginem

ciuium

Cuiusmodi bonis interdicit, ei opere magistrato interveniente

ginem referentibus, quod fit passim præsertim in superiori
Germania; Domini itaq; contendere poterunt utili hac a-
ctione homines proprios esse sibiq; propterea operas præ-
stationes deberi, quo iudicio finito, si alibi degant homines
proprij Domini magistratū interpellabunt, vt subditos sibi
homines fugitiuos ad operas vel glebam reducere liceat. Vi-
ceuerfa quoq; utili hac actione in libertatem quasi procla-
mabunt, quæ huiusmodi homines esse videntur ad præiudi-
cium futuris operis & seruitijs faciendum, & vt sibi liceat
ad iustar liberorum hominum à solo discedere, dignitatum
capaces esse, matrimoniumq; vbi velint contrahere. *Geil. l.
de pign. c. 4. num. 1. & seq. vult. h. §. n. 15. Heig. ibin. 7. Mins. ibid.*

L X. Ratione patronalis potestatis alium patronum alium
libertum dicimus, de quorum statu explorando prodita est
actio ingenuitatis, quæ datur patrono asserenti aduersariū
suum libertum esse, vel contra libertū neganti se esse liber-
tum, *l. 4. 18. ff. de probat. l. 8. §. patronum ff. de in ius vocand. tit.
ff. si ingenuus esse dicetur.* Præiudicetur hac actione operis
obsequialibus patrono debitis: poenæ temerariæ vocatio-
nis in iudicium & similibus *l. vlt. ff. d. 8.*

L X I. Utilis hodiè actio inter eos est, qui respectum
patronorum & libertorum inter se obtinent, qui quasi ex
seruitute hodiè in Germania frequentata vel prece vel pre-
cio manumiserunt vel sunt manumissi. *Heig. Vult. Myns. hie.*
Quod tamen ad Dominum Vasallum minimè est extendum:
cum Vasallus certis tamen conditionibus Domino sit ob-
strictus & quandoq; maiori præfulgeat dignitate, quam ip-
se dominus: imò reciprocam in omnibus fidem à domino
pari vice expectet. *Schenck in cap. 1. §. si verò de milite vasallo
qua contumax.* Formulæ eius quæ ad ingenuitatem proclama-
bat hæc erat. *Aio me ex iure Quiritium ingenuum esse neq; un-
quam iustam seruitutem seruisse, patroni verò. Hunc ego homi-*

*nem à me cum mihi iustam seruitutem seruiret manumissum me-
umq; libertum esse aio.*

L X I. Ratione *maritalis potestatis* quaeritur, an quis sit
Matritus vel vxor, cuius quaestionis expediendae gratia con-
ceditur marito actio praedudicialis in vxorem, quam ita in
eius statum dirigit, vt vel pro vxore, quae se vxorem dissimu-
lat, vel pro alia extranea, quae se vxorem simulabat ac menti-
ebatur, declaretur; vice versa datur pari ratione vxori con-
tra maritum, vel se maritum dissimulantem, vel falso mari-
tum mentientem. Qua obtenta actione fit praedudicium
mutuae vitae consuetudini, in vsu thori, mensae, domicilij,
fortunarumq; spectatae, tutelae maritalis, omnisq; generis
honestis officijs ab vxore viro praestandis. *Genes. 3. v. 16. i. ad
corinth. 11. v. 3.*

L X I I. Huiusmodi actionem Anno 1559. Bertranda
Rolsia Artigalensis in Diacesi, Regiensi apud praetorem Re-
giensem mouit contra Arnoldum quendam Tillium, qui se
Martinum Guerram maritum Rolsiae dum per octennium
verus Martinus militatum profectus domo aberat, non so-
lum ipsi Rolsiae, sed fratribus absentis, & tandem toti popu-
lo per totum triennium probarat liberosue duos ex vxore
absentis susceperat, donec fraus, redeunte exacto octennio
è militia vero Martino, fuerit, quamuis admodum difficil-
lime, detecta. Stupendam hanc & prodigiosam historiam
vide in Arresto Tolosano Iohannis Corasij item in libello
singulari Michaelis Neandri, vbi incredibilem calliditatem
memor iam & astutiam huius Pseudo martini, qua omnes
mortales adeoq; ipsum Sisyphum superasse dicit, vltimum-
que eius supplicium, refert.

L X I V. Quod ad *patriam potestatem* attinet, circa eam
controuertitur an quis sit statu pater an filius legitimus? ad
quam controuersiam introducendam inuenta est actio de
liberis

Qui vult bonis interdici, ei opere magistrato interveniente

liberis legitimis vel illegitimis Quæ mouetur vel inter pa-
rentes & liberos vel inter liberos & alios. Quæ mouetur
inter illos vocatur actio propriè de partu agnoscendo, quæ
datur patri contra filium filium se esse negantem, vel filio
contra parentem, qui se eum esse negat, *l. 1. ff. de liber. agnos-*
ci: Hac actione præiudicatur iuribus ex patria potestate
manantibus, reurentiæ, alimentorum, sententiæ, & ratione
temerariæ in ius vocationis ferendæ, iuri peculiorum, ob-
sequijsq; parentibus præstandis, *iuxta l. 1. ff. de obseq. parent.*

L X V. Summum quod hac actione vertitur, est, vt
mulieri prægnans ex marito declaretur, *l. 1. §. ult. & l. 3. §.*
4. ff. de agnos. & alend. Heig. hic n. 12. eiusq; locus est, non
modo si soluto: sed etiam si constante matrimonio partus e-
ditus fuerit, aut si marito mortuo mulier eum pariat, qui in
aui potestatem est reeasurus *Ulpian. in d. l. 9. §. 1. 4. 2.* Huius-
modi præiudicium si non iudicio certe tamen palam com-
mentus est quidam qui se dicebat Quinti Pertorij filium, S
quem tamen vt agnosceret uxor eius nulla vi compelli po-
tuit.

L X V I. Quæ actio inter alios mouetur simpliciter di-
citur de filijs legitimis vel illegitimis, quæ datur illi, qui se
filium alterius legitimum contendit contra eos, qui talem
esse negant, vel hisce contra filium negantibus legitimum
esse, *l. 3. §. fin. ff. de agnos.* Eiusmodi præiudicia multoties
frequentantur, præsertim vbi de opimis feudis & heredita-
tibus quæstio incidit. Eius exempla extant apud Valerium
M. l. 9. cap. 15. Trebellij, sc. Calcæ qui falso professus se Clo-
dij filium esse, eius bona occuparat tanta potulantia & te-
meritate, vt non dubitarit veros heredes in ius vocare. I-
tem illius qui Cn. Asinij Dionis domum irrauperat, eiusq; ve-
rum filium paternis penatibus expulcrat, vociferando non
illum, sed se Dione esse procreatum, & aliorum Equitij
Firmiani, Herophili &c. u

LXVII. Ex Ictorum interpretatione hæc actio vtili-
ter ad illas species accommodari solet, quibus frater aduer-
sus fratrem, agnatus vel cognatus aduersus agnatum vel co-
gnatum de iure familiae experiuntur. *Heig. ad §. h. n. 15.* Item
an quis sit defunctus, qui se defunctum ementitur quod
barbari cuiusdam capadociae regnum affectantis & mulieris
Mediolanensis Rubiam matronam, quæ infausto casu se
concremanerat, se esse dicentis exemplo declarat Valer.
Max. d. 6. 15.

LXIX. Præiudiciali actione rectè quoq; controuer-
titur quæstio illa, an quis sit tutor vel curator nec ne, quo
officio tutorum vel curatorum præiudicatur. Item an
quis sit comes palatinus, Doctor Magister, Studiosus, mi-
les, &c: Dicimus itaq; cum Vulteio & Hotomanno plures
actiones esse præiudiciales, quam de quibus *hoc nostro §. Imp.*
agit; cum ea harum actionum sit natura, vt tot sint,
quot modi sunt, quibus de statu vel conditione alicuius
queri possit, quam etiam communem Interpretum o-
pinionem esse dicit Vulteius *ad hunc §. 10.*

19. Diff. Cuiat.

F I N I S.

Cuius bonis præiudicium, ei opere magister interveniente

ULB Halle

3

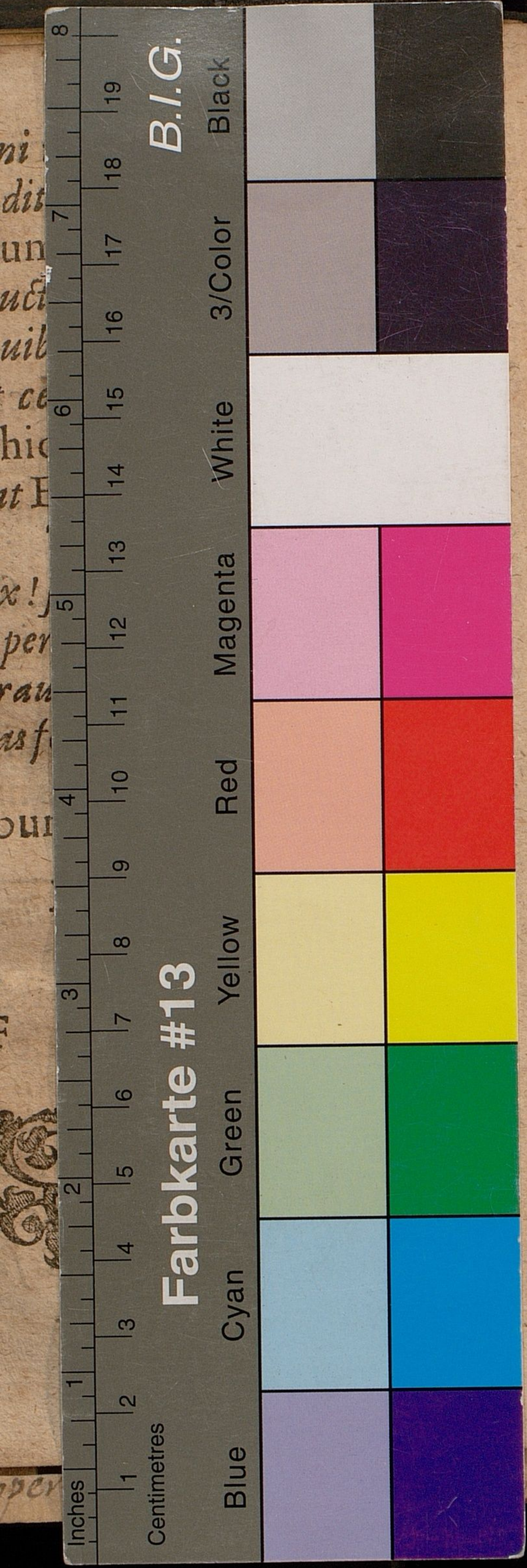
005 888 999

VDA7

DISPUTATIONUM IUSTINIANEARVM

Disputatio XIX.

De
**ACTIONIBVS
REALIBVS.**

Ad Tit. 6. lib. 4.

QVAM

D. O. M. A.

Autoritate & permissu Amplissimi Iurisconsultorum ordinis

In illustri acad. Iulia

SUB PRAESIDIO
HENNINGI Ludeken I. V. C.

Ad disputandum proponit

AUTOR FLVEVERCIUS Hö-
tenflebiò Saxo.

Ad diem 22. Ianuar.

HELMÆSTADI,
Typis heredum Iacobi Lucij.

Anno clò lò cXX.

1620, 6
276
4

